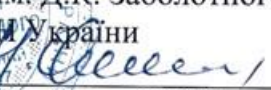



НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
Інститут мікробіології і вірусології ім. Д.К. Заболотного
(ІМВ НАНУ)

03143, м. Київ, вул. Академіка Заболотного, 154
тел.: +380445261179

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор Інституту мікробіології
і вірусології ім. Д.К. Заболотного НАНУ,
академік НАН України

Микола СПІВАК
1 вересня 2025 р.



Схвалено Вченою радою Інституту мікробіології
і вірусології ім. Д.К. Заболотного НАН України
протокол № 8 від 26.08.2025 р.

ПОЛОЖЕННЯ ПРО ПЕДАГОГІЧНУ ПРАКТИКУ
здобувачів ступеня доктора філософії
в Інституті мікробіології і вірусології ім. Д.К. Заболотного НАН України
(перероблене та оновлене)

Київ – 2025

1. Загальні положення

1.1. Положення про педагогічну практику здобувачів ступеня доктора філософії Інституту мікробіології і вірусології ім. Д.К. Заболотного НАН України (далі – Положення) розроблено відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)» із змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів № 283 від 03.04.2019 р., № 502 від 19.05.2023 р.; № 507 від 03.05.2024 р.; № 426 від 08.04.2025 р. та інших нормативних документів Міністерства освіти і науки України;

1.2. Педагогічна практика є невід’ємною, складовою частиною навчання здобувачів ступеня доктора філософії Інституту мікробіології і вірусології ім. Д.К. Заболотного НАН України (далі – ІМВ НАНУ) і підготовки їх як професійних викладачів вищої школи.

1.3. Положення визначає порядок проходження педагогічної практики здобувачами, мету, завдання та форму атестації за результатами проходження практики.

1.4. Провідними організаторами та базами виконання практики є провідні заклади вищої освіти України, з якими Інститут має договори про творчу співпрацю. Відповідно до зазначених договорів, педагогічна практика здобувачів може проводитися також в Інституті, де студенти закладів вищої освіти набувають практичних навиків з відповідної спеціальності.

1.5. Двосторонні Договори про творчу співпрацю Інституту з ЗВО доповнюються Положенням про умови проходження здобувачами педагогічної практики з обраного фаху.

1.6. Вибір дисциплін, з яких відбудуватиметься педагогічна практика, узгоджується з дисциплінами, які викладає науковий керівник практики, та здійснюється в межах спеціальності, за якою проводиться підготовка здобувачів, або в межах тематики дисертаційної роботи здобувача.

1.7. Терміни проходження практики зазначаються в Договорах про творчу співпрацю і в індивідуальних планах здобувачів ступеня доктора філософії ІМВ НАНУ.

2. Мета і завдання педагогічної практики

2.1. Метою педагогічної практики є набуття здобувачами практичних навичок викладацької діяльності у вищій школі, в тому числі навичок навчально-методичної роботи і виховання у закладах вищої освіти. Протягом навчально-педагогічної практики здобувачі ступеня доктора філософії мають набути компетентності викладача, яка забезпечить їм подальшу можливість організації освітнього процесу у формі лекційних, семінарських та практичних занять у закладах вищої освіти та наукових установах.

2.2. Основними завданнями педагогічної практики є набуття аспірантами компетентностей, необхідних для роботи викладачами у закладах вищої школи, формування у здобувачів потреби систематично поповнювати свої знання та застосовувати їх в практичній діяльності, підвищувати свою науково-педагогічну кваліфікацію, засвоєння нових підходів до навчання та виховання, виховання творчого підходу до навчально-педагогічної діяльності.

3. Організація і керівництво практикою

3.1. Навчально-педагогічна практика є невід'ємною складовою програми підготовки здобувачів вищої освіти на третьому освітньо-науковому за програмою підготовки докторів філософії зі спеціальності 091 Біологія та біохімія (Е1 Біологія та біохімія) і є обов'язковою для всіх здобувачів, що навчаються у Інституті. Загальний обсяг педагогічної практики, що є складовою освітньої програми, складає 4 кредити ЄКДС (120 годин, з яких 80 годин передбачено на аудиторну роботу, яка включає лекційні, лабораторні та/або практичні, семінарські заняття, а також 40 годин на самостійну роботу).

3.2. Аудиторна (навчально-методична) частина педагогічної практики має дві складові: ознайомлювальну (пасивну) та активну.

Ознайомлювальна частина практики передбачає відвідування аспірантом лекцій, практичних, лабораторних, семінарських занять та консультацій, які проводять керівник практики від відповідної кафедри та інших викладачів за домовленістю з метою оволодіння навичками роботи з аудиторією, підготовки контрольних заходів, спостереження за роботою кафедри в цілому. Ця частина практики передбачає також відвідання занять, які проводять інші практиканти, з подальшим обговоренням та аналізом.

На ознайомлювальну частину педагогічної практики відводиться 50 годин (30 годин – відвідування лекцій (15 лекцій різних викладачів бази практики) і 20 годин – відвідування практичних та/або лабораторних, семінарських занять (10 занять різних викладачів бази практики)).

Активна частина практика передбачає читання лекцій, підготовку та проведення зі студентами практичних, лабораторних, семінарських занять тощо безпосередньої самим практикантом; разом з керівником практики (викладачем) - підготовку та проведення модульних контрольних робіт з дисциплін, їх оцінювання; участь у підготовці та проведенні контрольних заходів (залік/іспит) з дисциплін тощо. До початку активної частини практики аспірант самостійно готує конспекти лекцій та презентації, методичні розробки до практичних та/або лабораторних занять, обговорює їх з науковим керівником та надає керівнику від бази практики для узгодження. За погодження з керівником практики від бази практики та науковим керівником аспірант може проводити навчальні заняття (лекції та практичні) зі студентами, що проходять практику на базі ІМВ НАН України. Такі заняття можуть бути зараховані аспіранту як частина його педагогічної практики.

На активну частину педагогічної практики відводиться 30 годин, з яких 10 годин – на читання лекцій (5 лекцій) та 20 годин (10 занять) - на проведення практичних, лабораторних, семінарських занять.

Отже, самостійна робота аспіранта під час проходження педагогічної практики (40 годин) передбачає самостійну підготовку аспірантом конспектів лекцій, підбір ілюстративного матеріалу, підготовку презентації; інших навчально-методичних матеріалів, підготовку матеріалів для проведення лабораторних та/або практичних, семінарських занять; питань, які можуть бути використані під час контрольних заходів тощо.

Після проведення заняття з аспірантом обговорюється якість проведення навчального заходу, а саме: подача матеріалу, зацікавленість студентської аудиторії, ілюстративні матеріали тощо. Допускається опитування студентів

щодо проведеного навчального заходу. Керівник практики оцінює кожне заняття і висловлює рекомендацію щодо оцінювання проходження практики аспірантом за 100-бальною системою.

3.3. Тривалість практики узгоджується з тривалістю основного навчання, розкладом навчального процесу та правилами внутрішнього розпорядку бази практики і визначається навчальною програмою педагогічної практики здобувачів та навчальними планами підготовки докторів філософії в ІМВ НАН України.

3.4. Організацію практики здійснюють наукові керівники аспірантів та завідувач аспірантури, обов'язки якого в ІМВ НАНУ виконує вчений секретар. У закладі вищої освіти, до якого аспірант направляється для проходження педагогічної практики, керівник призначається відповідним наказом ЗВО. Для направлення на практику аспірант звертається до вченого секретаря Інституту з проханням підготувати лист-клопотання про проходження практики у ЗВО, в якому аспірант бажає пройти педагогічну практику.

3.5. Навчальні програми (індивідуальний план) педагогічної практики узгоджуються з ЗВО, до якого аспірант ІМВ НАНУ направляється для проходження педагогічної практики (Додаток 1). У разі проходження педагогічної практики в ІМВ НАНУ, навчальна програма практики узгоджується з ЗВО, який направив студентів для проходження виробничої/дипломної практики до ІМВ НАНУ.

3.6. Вищий навчальний заклад, до якого аспіранти та здобувачі ІМВ НАНУ, направляються для проходження педагогічної практики згідно договорів про наукову та творчу співдружність відповідають за науково-методичне забезпечення практики, та контроль її виконання здобувачами вищої освіти.

3.7. Аспірант може бути звільнений від проходження ознайомлювальної та активної частини педагогічної практики, якщо він за трудовою угодою проводить заняття у відповідному закладі вищої освіти. Для цього аспірант має надати вченому секретарю довідку з місця роботи. В той же час такі аспіранти не звільняються від контрольного заходу, надають всі необхідні документи і складають диференційований залік з педагогічної практики на загальних умовах.

4. Форми і методи контролю.

4.1. Відповідальність за контроль за проходження навчально-педагогічної практики здобувачів Інституту покладена на його наукового керівника та керівника практики від ЗВО, де відбувається практика;

4.2. Під час проходження практики аспірант заповнює щоденник практики, який підписує керівник практики від ЗВО та/або Інституту (Додаток 2). Оцінка за педагогічну практику виставляється керівником практики від ЗВО та/або від Інституту.

4.3. Заповнений щоденник практики з відповідними оцінками після проходження навчально-педагогічної практики та звіт про практику (Додаток 3) надається Вченому секретарю Інституту.

4.4. Підсумковим контролем науково-педагогічної практики є диференційований залік: оцінка виставляється з урахуванням оцінок за лекційні, практичні/лабораторні та семінарські заняття, виставленими керівниками практики.

4.5. Здобувачі, які з поважних причин не змогли пройти педагогічну практику у запланований термін, мають пройти її в інший визначений час.

4.6. Здобувачі, робота яких протягом навчально-педагогічної практики визнана незадовільною, вважається такими, що не виконали індивідуальний план і згідно Постанови Кабінету міністрів від 23 березня 2016 р., № 261 підлягають відрахуванню.

5. Прикінцеві положення.

5.1. Положення про педагогічну практику здобувачів ступеня доктора філософії затверджується Вченою радою та директором Інституту мікробіології і вірусології ім. Д.К. Заболотного НАН України.

5.2. Контроль за виконанням Положення здійснюють посадові особи Інституту в межах своїх функціональних обов'язків.

5.3. Всі зміни й доповнення до Положення розглядаються й затверджуються Вченою радою та директором Інституту.

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
Інститут мікробіології і вірусології ім. Д.К. Заболотного НАН України

Індивідуальний план проходження навчально-педагогічної практики аспіранта

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

Галузь знань: 09 Біологія (Е Природничі науки, математика та статистика)

Спеціальність: 091 Біологія та біохімія (Е1 Біологія та біохімія)

Освітня програма: _____

Загальний обсяг годин/кредитів: 120 годин (4 кредити ЄКТС)

Основні складові навчально-педагогічної практики аспіранта

Ознайомлювальна складова (пасивна):	Активна частина	Самостійна робота
Лекції – 30 годин Практичні та/або лабораторні, семінарські заняття – 20 годин	Лекції – 10 годин Практичні та/або лабораторні, семінарські заняття – 20 годин	40 годин

Термін проходження практики 5 семестр

1. Пасивна практика:

№	Тема лекції, семінарського, практичного/лабораторного заняття, які відвідувались в ході практики	ПІБ викладача (аспіранта), які проводили заняття	Факультет/інститут, спеціальність, курс, група	Дата	Підпис керівника практики від ЗВО

2. Активна практика:

№	Тема лекції, семінарського, практичного/лабораторного заняття	Факультет/інститут, спеціальність, курс, група	Термін виконання	Підпис керівника практики від ЗВО

3. Самостійна робота:

№	Завдання	Термін виконання	Підпис керівника практики від ЗВО

УЗГОДЖЕНО Науковий керівник аспіранта	УЗГОДЖЕНО Керівник практики від ЗВО
Аспірант	

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
Інститут мікробіології і вірусології ім. Д.К. Заболотного НАН України

ЩОДЕННИК ПРАКТИКИ

Аспіранта _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

Відділу/лабораторії _____

Курс _____

Галузь знань 09 Біологія (Е Природничі науки, математика та статистика)

Спеціальність 091 Біологія та біохімія (Е1 Біологія та біохімія)

Освітня програма: _____

НАПРАВЛЕННЯ НА ПРАКТИКУ

Аспірант _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

направляється до

(назва закладу вищої освіти, кафедри)
для проходження науково-педагогічної практики

Термін практики: з « ____ » _____ 20 ____ р.
по « ____ » _____ 20 ____ р.

Вчений секретар Інституту мікробіології
і вірусології ім. Д.К. Заболотного НАН України,
зав. аспірантури, к.б.н. _____ Олена АНДРІЄНКО

Науковий керівник аспіранта (він же керівник практикою від ІМВ НАН України)

(посада, науковий ступінь, звання (за наявності), прізвище, ім'я, по батькові)
МП ІМВ НАНУ

ПРИБУТТЯ НА ПРАКТИКУ

Керівник практики від ЗВО _____
(посада, науковий ступінь, звання (за наявності), прізвище, ім'я,
по батькові)

МП ЗВО

Прибув на практику « ____ » _____ 20 ____ р.

(посада, науковий ступінь, звання (за наявності), прізвище, ім'я, по батькові відповідальної особи)
Вибув з практики « ____ » _____ 20 ____ р.

МП ЗВО

(посада, науковий ступінь, звання (за наявності), прізвище, ім'я, по батькові відповідальної особи)

1. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

- 1.1. Науковий керівник перед направленням аспіранта на практику проводить вступний інструктаж та узгоджує примірний план лекцій і практичних занять, які має самостійно провести аспірант під час практики.
- 1.2. Прибувши на місце проходження практики, аспірант зобов'язаний надати керівнику практики від ЗВО щоденник практики і примірний план лекцій і практичних занять. Узгоджений індивідуальний план проходження навчально-педагогічної практики у 2-х примірниках підписується науковим керівником аспіранта, керівником практикою від ЗВО та аспірантом.
- 1.3. За місцем проходження практики аспірант повинен пройти інструктаж з техніки безпеки.
- 1.3. Під час проходження практики аспірант повинен суворо дотримуватись правил внутрішнього розпорядку ЗВО.
- 1.4. По закінченню практики аспірант складає звіт про проходження науково-педагогічної практики, який підписується аспірантом, керівником практики від ЗВО та науковим керівником.
- 1.5. За результатами проходження практики аспірант складає диференційований залік. При виставленні оцінки враховується рекомендації та відгук керівника практики від ЗВО.
- 1.6. Аспірант, який не виконав вимог практики і дістав негативний відзив про роботу, може бути відрахований як такий, що не виконав план навчання.

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

2.1. Метою практики є:

- 2.1.1. Ознайомлення з організацією навчально-виховного процесу на кафедрі, до якої прикріплено аспіранта для проходження науково-педагогічної практики.
- 2.1.2. Оволодіння навичками підготовки та читання лекцій студентам з використанням наочних матеріалів, вмінням зацікавити аудиторію та підтримувати увагу студентів впродовж пари.
- 2.1.3. Оволодіння навичками проведення практичних/лабораторних та семінарських занять зі студентами з використанням знань та методів, отриманих під час навчання в аспірантурі і виконання експериментальної частини дисертаційної роботи.

2.2. Конкретними завданнями практики є:

2.2.1. Ознайомлювальна частина (пасивна):

- 2.2.1.1. Відвідування лекцій, що проводять викладачі бази практики та/або інші аспіранти-практиканти (загалом 15 лекцій).

Лекції на тему:

- 1.« _____ »;
- 2.« _____ »;
- 3.« _____ »;
- 4.« _____ »;
- 5.« _____ »;
- 6.« _____ »;
- 7.« _____ »;
- 8.« _____ »;
- 9.« _____ »;
- 10.« _____ »;
- 11.« _____ »;
- 12.« _____ »;
- 13.« _____ »;

14.« _____ »;

15.« _____ »;

2.2.1.2. Відвідування практичних, семінарських та/або лабораторних занять, що проводять викладачі бази практики та/або інші аспіранти-практиканти (загалом 10 занять):

Тема заняття:

1.« _____ »;

2.« _____ »;

3.« _____ »;

4.« _____ »;

5.« _____ »;

6.« _____ »;

7.« _____ »;

8.« _____ »;

9.« _____ »;

10.« _____ »;

2.2.2. Активна частина

2.2.2.1. Підготувати конспекти 5-ти лекцій, узгодити їх з керівником практики та самостійно їх провести:

Лекція 1 на тему:

« _____ »

Лекція 2 на тему:

« _____ »

Лекція 3 на тему:

« _____ »

Лекція 4 на тему:

« _____ »

Лекція 5 на тему:

« _____ »

Примітка: за згодою керівника практики від ЗВО та наукового керівника аспіранта частина лекцій може бути прочитана студентам, які проходять виробничу практику на базі Інституту мікробіології і вірусології ім. Д.К. Заболотного НАН України.

2.2.2.2. Підготувати та узгодити з керівником практики від ЗВО практичні/лабораторні/семінарські заняття зі студентами з урахуванням практичних навичок, отриманих в аспірантурі Інституту мікробіології і вірусології ім. Д.К. Заболотного НАН України. Під наглядом керівника практики від ЗВО та/або наукового керівника провести практичні/лабораторні/семінарські заняття зі студентами.

Практичне/лабораторне/семінарське заняття

1. _____

2. _____

5. Висновок керівника практики від ЗВО:

Програму практики виконано (необхідне підкреслити):

- повністю
- частково
- не виконано

Залікова оцінка з науково-педагогічної практики _____

Керівник практики від ЗВО

Науковий керівник аспіранта

7. ПРАВИЛА ВЕДЕННЯ ТА ОФОРМЛЕННЯ ЩОДЕННИКА

- 7.1. Щоденник заповнюється аспірантом власноруч. Допускається заповнення деяких місць у щоденнику друкарським способом.
- 7.2. Щоденник перевіряється і підписується керівником практики від ЗВО та науковим керівником аспіранта.
- 7.2. Конспекти лекцій та плани практичних/лабораторних та семінарських занять складаються окремо, підписуються керівниками практики та надаються як додаток до звіту за потреби.
- 7.3. Після закінчення практики повністю заповнений щоденник, екземпляри індивідуального плану проходження навчально-педагогічної практики та звіту про проходження практики з необхідним підписами і печатками аспірант надає вченому секретарю Інституту мікробіології і вірусології ім. Д.К. Заболотного НАН України. Якщо аспірант не надав перелічені документи, практика не зараховується.

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
Інститут мікробіології і вірусології ім. Д.К. Заболотного

ЗВІТ
про проходження навчально-педагогічної практики аспіранта

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

Галузь знань: 09 Біологія (Е Природничі науки, математика та статистика)

Спеціальність: 091 Біологія та біохімія (Е1 Біологія та біохімія)

Освітня програма _____

Загальний обсяг годин/кредитів: 120 годин (4 кредити ЄКТС)

За період з «_____» _____ 202_ р. по «_____» _____ 202_ р.

Місце проходження практики _____

Аспірант

Науковий керівник аспіранта

Керівник практики від ЗВО